

Nova Gradska knjižnica i čitaonica Hvar

GRAD HVAR

GRADSKA
KNJIŽNICA
I ČITAONICA
HVAR

NOVA GRADSKA KNJIŽNICA I ČITAONICA HVAR

TEKSTUALNO OBRAZLOŽENJE

1. LOKACIJA

Nakon analiza nekoliko alternativnih lokacija, Gradsko vijeće Grada Hvara donijelo je 2020. god. odluku da vrt ispred palače Radošević (Vukašinić-Dojmi), u kojoj je danas smještena Gradska knjižnica i čitaonica, bude mjesto gradnje nove knjižnice.

Vrt predmetne lokacije odvojen je javnom ulicom od palače Radošević (Vukašinić-Dojmi). Javna ulica okružuje cijelu lokaciju, osim na jednom manjem dijelu sjeveroistočnog ugla, gdje parcela vrta graniči s okolnim kućama.

Palača Radošević (Vukašinić-Dojmi) ima terasu koja presvođuje javnu ulicu. Taj prolaz ispod kojeg je ulaz u palaču, odnosno prostor današnje knjižnice, graniči s parcelom vrta.

Specifičnost lokacije je prilično velika visinska razlika (6-7 metara) južne i sjeverne ulice.

Danas je prostor tog vrta većim dijelom popločan, s ozelenjenom sjevernom stranom koja stvara vizualnu barijeru prema kućama na drugoj strani sjeverne ulice, te nadstrešnicom po južnom i istočnom rubu vrta. Ta nadstrešnica ima kamene elegantne stupove, te drvenu krovnu konstrukciju pokrivenu kupom kanalicom.

2. ARHITEKTONSKI KONCEPT

Prema idejnom rješenju, objekt nove Gradske knjižnice i čitaonice bit će ukopan u volumen vrta, na način da je prizemni dio na niveleti sjeverne ulice, a interpolacijom dvije etaže knjižnice formira se prostor novog vrta – terase na nivou ulaza ispod sulara palače Radošević. Cijeli novonastali objekt smješta se između perimetralnih kamenih zidova koji graniče s javnim prostorom javne ulice, s natkrivenim izdignutim dijelom na istočnoj strani gdje je i danas postojeća nadstrešnica, odnosno gdje je obodni kameni zid veće visine nego na sjevernom, zapadnom i jugozapadnom dijelu.

Na sjevernom dijelu postojeći kameni zid se perforira i formira se glavni ulaz i povezanost sa sjevernom ulicom. Na ovaj način objekt nove Gradske knjižnice i čitaonice postaje apsolutno mimikričan, ali ne i skriven. Njegova nova pojavnost u urbanom tkivu grada Hvara je prepoznatljiva i čitljiva. On se ne skriva, nego prilagođava svojoj okolini, prihvaćajući zatečenu urbanu morfologiju koju suptilno modificira. Ne nastoji biti novi blok – objekt tamo gdje ga nikad nije bilo, ne razvija autističnu prostornu strukturu, nego razvija arhitektoniku koja na lokaciji već postoji i upisana je u kolektivno sjećanje ovog mjesta, specifični genius loci ovog mjesta.

Osim poštivanja, prije svega palače Radošević, kojoj je u arhitektonskom konceptu primarno podložen, zatim i perimetralnih kamenih zidova čiju arhitektoniku u cijelosti preuzima, ovaj projekt poseban naglasak stavlja na krovnu terasu koja postaje novi vrt i nova terasa, ne samo palači Radošević (Vukašinić-Dojmi), nego i novoj gradskoj knjižnici, te će biti dostupna vertikalnim komunikacijama, liftom i skalama na istočnom dijelu.

Osnovni arhitektonski koncept, kako oblikovni, tako i funkcionalni, nadovezuje se na strukturu javnih uličnih površina koje okružuju lokaciju i nadovezuju se na krovnu terasu – vrt koja je dostupna ne samo iz prostora knjižnice, nego i iz javne ulice kroz novoformirani portal u obodnom zidu koji nosi terasu palače Radošević, točno nasuprot sadašnjeg ulaza u današnji prostor knjižnice u palači. Na taj način ovaj vrt – terasa ima višestruku moguću funkciju: može biti vrt i terasa knjižnice, može služiti palači Radošević, a može biti i zasebni javni prostor dostupan iz javne ulice, neovisno o knjižnici ili palači Radošević. U imanentnom dijelu arhitektonskog koncepta ovog projekta sjeverna strana razumijeva se kao ulazna i na tom dijelu formira se centralni ulazni prostor, prozračnom staklenom stijenkom povezan s uskim atrijem koji se formira uz sjeverni zid gdje se prostor prizemlja, preko tog atrija, nadovezuje na usku javnu ulicu. Tim konceptom proširuje se javni prostor ulice, ali i naglašava javni karakter gradske knjižnice, koja se u svom oblikovanju doima kao prošireni javni gradski prostor. Ovim konceptom - potpunom „ukopanosti“ novog objekta unutar granica postojećeg vrta dovodi se do suprotne situacije, cijeli prostor unutrašnjosti knjižnice postaje oblikovno proširenje javnog prostora sjeverne ulice, koja se nastavlja na hvarsku Pjacu. Knjižnica tako postaje niša u javnom prostoru, a ne objekt vlastite monumentalnosti, što ovaj projekt razumijeva kao prednost, a ne nedostatak lokacije. Ono što je u početnom pristupu moglo izgledati kao otežavajuća okolnost, u ovom konceptu postaje prednost u odnosu na interpretaciju uloge knjižnice u javnom životu Hvara, odnosno implicira arhitektonski koncept koji u potpunosti korespondira sa sadržajem ovog novog objekta. U diskursu ovog koncepta terasastog objekta, koji svojom arhitektonikom i pojavnošću naglašava vanjske prostore kompatibilne primarno sa palačom Radošević, značajni element su zeleni vrtovi koji asociraju na prvotnu namjenu ovog prostora - vrt obližnje palače Radošević. U tom kontekstu projektirane su održive zelene površine.

3. KNJIŽNIČNI KONCEPT I ORGANIZACIJA PROSTORA

Unutrašnjost objekta formira se oko arheološkog nalaza kamenog zida iskopanog na lokaciji buduće gradske knjižnice. Zbog položaja i dominantnog volumena, ovaj nalaz u bitnom određuje oblikovanje prostora te postaje centralni fokus istog, protežući se kroz dvije etaže knjižnice. Funkcionalni dijelovi prizemlja i galerijski prostori kata isprepleću se oko njega otkrivajući ga iz svih vizura.

U ovom projektu primijenjen je koncept slobodnog pristupa knjižnoj građi. Ne postoji depozitarni dio u vidu slobodnostojećih policama koncentriran na jednoj lokaciji, već je cjelokupan knjižnični fond (oko 30.000 naslova) pohranjen na visokim policama koje su integralni dio obodnih zidova prostora za boravak čitatelja, uz izuzetak referentne zbirke koja je postavljena na niske police. Takav koncept omogućio je oblikovanje vrijednih prostora za boravak, čitanje, druženje i slično, neopterećenih slobodnostojećim policama.

Prostor knjižnice podijeljen je u više funkcionalnih cjelina:

PRIZEMLJE

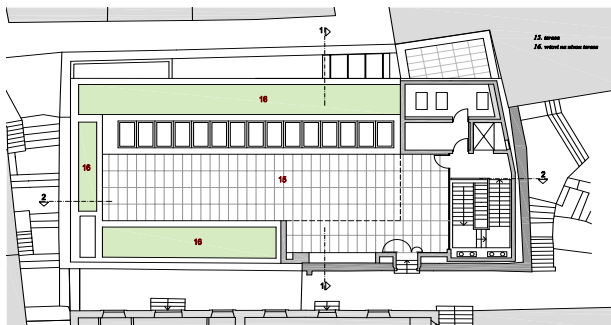
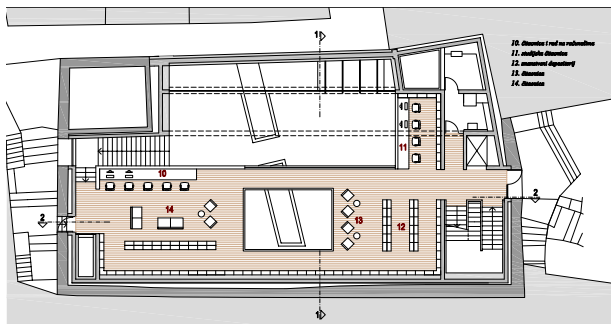
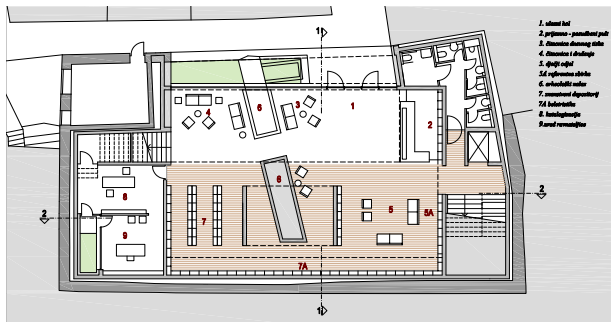
- Ulazni dio s elementima za sjedenje i recepcijskim pultom
- Recepcija i posudbeni pult
- Referentna zbirka sa slobodnim pristupom
- Dječji odjel
- Ured ravnatelja
- Soba za katalogizaciju
- Spremište
- Sanitarni čvorovi za korisnike i osoblje
- Dizalo (prizemlje – kat – krovna terasa)

1. KAT

- Čitaonica beletristike i studijska čitaonica
- Odjeljak sa računalima i slobodni boravak čitatelja
- Dizalo, stepenište za 2. kat

2. KAT

- komunikacijski prostor i izlaz na krovnu terasu
- natkriveni i nenatkriveni dio krovne terase
- prostor za vanjske jedinice klimatizacijskih uređaja

Prostor je organiziran na sljedeći način:

Prezentirani arheološki sklop – dio kamenog zida koji se proteže sjever – jug dijeli prostor prizemlja knjižnice na dva dijela, dok se prostor kata formira kružno oko njega nizom galerija.

Prizemlje ima otvoreni koncept organizacije prostora, nema striktno odijeljenih cjelina, sve je protočno i međusobno povezano (uredi su odijeljeni od ostatka prostora staklenim stijenama), jedino sanitarije čine u potpunosti odijeljenu i zasebnu cjelinu. U istočnom dijelu prizemlja (istočno od arheološkog sklopa)

smješteni su ulazni prostor s recepcijskim i posudbenim pultom smještenim nasuprot glavnog ulaza na način da sa njega postoji preglednost glavnog ulaza i pogled na stubište koje vodi na 1. kat. Iza recepcijskog pulta smještena je referentna zbirka, dok se soba za katalogizaciju i ured ravnatelja nalaze u krajnjem istočnom dijelu. Sanitarije i dizalo su smješteni u zasebnoj niši istočno od ulaza.

U zapadnom dijelu prizemlja (zapadno od arheološkog sklopa) smješten je dječji odjel te prostor sa sjedenje i boravak čitatelja. Tu se nalazi i stepenište za prvi kat ispod kojeg je smješteno spremište. Stepenište je povećane širine, tako da se u jednom dijelu formiraju kaskade za sjedenje. Na taj način ono može poslužiti i kao tribina za manja događanja kao što su predavanja, recitali i slično, koje ova hvarska knjižnica često organizira. Za potrebe većih događanja, ona se mogu organizirati u cijelom zapadnom dijelu prizemlja .

Prvi kat ima pristup iz četiri smjera - stepeništem iz prizemlja ili stepeništem s drugog kata preko vrta-terase, ali i s ulica (skalinada) sa zapadne (izlaz za nuždu) i istočne strane knjižnice. Oblikovan je kao galerijski prostor koji čine četiri međusobno povezane galerije oko arheološkog sklopa te zaseban prostor u istočnom dijelu sa liftom, sanitarijama za invalide, stepeništem za 2. kat i izlazom na skalinadu koja se nalazi istočno od knjižnice, a visinski je na razini 1. kata. Iz prizemlja se stepeništem dolazi na zapadnu galeriju gdje su smještena računala i prostor za sjedenje. Sjeverna galerija organizirana je kao glavna čitaonica dok južna i istočna galerija služe za pristup knjižničnoj građi smještenoj na policama obodnih zidova, a iz istočne se pristupa i prostoru s liftom i stepeništem za 2. kat.

Drugi kat je zapravo izlaz na vrt krovne terase u kojem je moguće, po potrebi, organizirati različita događanja.

Ukupno kretanje kroz knjižnicu organizirano je na kružni način, kako bi se omogućilo i postavljanje povremenih izložbi, npr. na 1.katu. Obzirom na način kontrole iznošenja knjižnog fonda (magnetne „igle“) moguće je prostor knjižnice organizirati s tri zasebna ulaza, kako bi ona i doslovno postala dio gradske urbane strukture.

4. OBLIKOVANJE UNUTRAŠNJEG PROSTORA

Cijeli prostor knjižnice stavljen je pod jednu krovnu ploču, kasetiranu konstrukciju koja je ostakljena u dijelu iznad galerije ulaznog prostora. Stropna ploča se oslanja na tri perimetralna zida i visokostijeni nosač sjeverne fasade. Ovim konceptom konstrukcije u cijelosti je „zamaskiran“ volumen trafostanice koji oduzima dio ukupnog tlocrta vrta te se taj manjak ne osjeća u prostoru. Dvoetažni prostor formiran je oko arheološkog sklopa.

Ovaj projekt razmatra i materijale, pa predviđa posebno projektirane drvene police za knjige, drvene podove, osim na ulazu gdje je predviđen brački kamen, natur beton u vertikalama, staklene vertikale sjeverne prizemne fasade i posebne staklene plohe na kasetiranom stropu kroz koje će se moći vidjeti zvjezdano hvarsko nebo. Horizontalni rolovi na ovim stropnim otvorima osigurat će potrebnu zaštitu od sunca u ljetnom periodu, ali će zato u svim ostalim razdobljima, posebno zimi, korisnici i posjetitelji moći uživati u onome što zovemo sunčani Hvar.

Oblikovanje unutrašnjeg prostora inspirirano je hvarskim specifikumom da se Arsenal, hvarska Pjaca, katedrala i vrtovi iza katedrale, Lođa i ostali važni prostori protežu u smjeru istok – zapad. Tako je i unutrašnjost ovog novog objekta knjižnice postavljena da su dominantne orijentacije pružanja prostora i kretanja u njemu u smjeru istok – zapad (ili obrnuto). Jedinственost unutrašnjeg prostora tiha je aluzija na jedinstven prostor Arsenala, Lođe ili katedrale, prostorima na Pjaci kojima se ovaj novi dnevni boravak građana Hvara treba pridružiti

Projektant: Tomislav Krajina

NEKAD JE DOVOLJNA SAMO FOTOGRAFIJA...

• studeni 2018. godine

Ravnateljica knjižnice Nikla Barbarić u uredu gradonačelnika Rikarda Novaka na stolu ostavlja fotografiju vrta palače Radošević- Vukašinić (Dojmi) iz 1907. godine.

Godinu dana ideja se „kuha“ te se razmišlja o smjeru i pristupu jednom specifičnom gradskom kapitalnom projektu.

• studeni 2019. godine

Obavljeni geofizički istražni radovi u vrtu (Odjel za geotehnička istraživanja Zavoda za hidrotehniku, geotehniku i zaštitu okoliša Instituta IGH, Zagreb), kako bi se utvrdio približni sastav tla predmetnog vrta.

• siječanj 2020. godine

Konzervatorski odjel u Splitu daje mišljenje o mogućim intervencijama u vrtu palače nakon dodatnih arheoloških istraživanja.

• veljača 2020. godine

Sjednica odbora za trajni smještaj Gradske knjižnice i čitaonice Hvar, sukladno rezultatima geofizičkih istražnih radova, predlaže Gradskom vijeću Grada Hvara poništenje do tada važeću Odluke o trajnom smještaju Gradske knjižnice i čitaonice Hvar na području Trga Marka Miličića (od svibnja 2016. godine) i donose novu Odluku o trajnom smještaju Gradske knjižnice i čitaonice Hvar na lokaciji dvorišta palače Radošević – Vukašinić (Dojmi)

• 10. ožujka 2020. godine

Na 42. sjednici Gradskog vijeća Grada Hvara usvojen je Zaključak o trajnom smještaju Gradske knjižnice i čitaonice Hvar na lokaciji vrta palače Radošević- Vukašinić (Dojmi); na k.č.br. 393 K.O.Hvar

• travanj 2020. godine

Početak rada na idejnom rješenju nove knjižnice (projektant: Tomislav Krajina d.i.a., Situs d.o.o. Šibenik)

• svibanj 2020. godine

Arheološka istraživanja sonde u vrtu palače Radošević – Vukašinić (Dojmi) (Kantharos d.o.o., Hvar)

• listopad 2020. godine

Idejno rješenje nove gradske knjižnice i čitaonice Hvar predano je Upravnom odjelu za graditeljstvo i prostorno uređenje - ispostavi Hvar na utvrđivanje posebnih uvjeta i uvjeta priključenja građevine

- **studen 2020. godine**

Ishođeni su svi posebni uvjeti i uvjeti priključenja.
Ishođeni su Posebni uvjeti Ministarstva kulture i medija u kojima je zatraženo provođenje arheoloških istraživanja na ukupnoj površini predviđenog zahvata, čiji rezultati će uvjetovati daljnje uvjete nadležnog tijela.

- **prosinac 2020. godine**

Izrađen je Glavni projekt zaštite građevinske jame (financirano sredstvima MRRFEU)
Izrađen je geomehanički elaborat cijelog obuhvata projekta (financirano sredstvima MRRFEU)

- **prosinac 2020. godine**

Ishođeno je prethodno odobrenje Ministarstva kulture i medija za uklanjanje/razgradnju sjevernog zida i zida okomitog na sjeverni zid u vrtu palače Radošević – Vukašinović (Dojmi)

- **siječanj 2021. godine**

Razmatra se mogućnost premještanja trafostanice kako bi se definiralo konačno idejno rješenje. Zaključak je da nije moguće izmjestiti trafostanicu, već će se adekvatno uklopiti u predmetni projekt.

- **veljača 2021. godine**

Započinju radovi rušenja postojećih konstrukcija i iskopa za potrebe sveobuhvatnih arheoloških istraživanja. (Izvođač: Borova d.o.o., financirano sredstvima MRRFEU)

- **svibanj 2021. godine**

Započinju sveobuhvatna arheološka istraživanja do dubine na kojoj se nalazi osnovna stijena.

- **kolovoz 2021. godine**

Nakon završenih arheoloških istraživanja na čitavoj površini vrta palače Radošević – Vukašinović (Dojmi), izrađeno je cjelovito Izvješće o arheološkom istraživanju na k.č.393 K.O. Hvar (Kantharos d.o.o., Hvar, autora Eduarda Viskovića, dipl. arheologa)

- **studen/prosinac 2021. godine**

Ishođene su konačne smjernice Ministarstva kulture i medija u kojima se navodi da svi pronađeni arheološki ostaci gradskog bedema s ulazom moraju biti očuvani, konzervirani i prezentirani u prostoru nove knjižnice.

- **ožujak/travanj 2022. godine**

Proveden je otvoreni postupak javne nabave male vrijednosti za uslugu izrade glavnog projekta izgradnje Gradske knjižnice i čitaonice u Hvaru.
Odabran je ponuditelj Situs d.o.o. iz Šibenika s kojim se sklapa Ugovor o izradi glavnog projekta izgradnje Gradske knjižnice i čitaonice u Hvaru.

- **listopad 2022. godine**

Predan zahtjev za ishođenje građevinske dozvole SDŽ, Upravnom odjelu za graditeljstvo i prostorno uređenje - ispostavi Hvar

- **siječanj 2023. godine**

Ishođena je **GRAĐEVINSKA DOZVOLA!**

Nino Pijanović

Ita Pavičić

Predstavljanje projekta izgradnje knjižnice svakako je najposebniji događaj u radnom vijeku svakog knjižničara.

Za istaknuti je da je ovo i vrlo poseban projekt za našu zajednicu u stremljenju prema očuvanju baštine i skrbi za budućnost u svekolikom razvoju i u nastojanju očuvanja zajedništva.

Važno je što predstavljamo projekt nove namjenski izgrađene zgrade narodne knjižnice i čitaonice koja će, u skladu sa dosadašnjom praksom, biti namijenjena svakome građaninu sa misijom potpore svima u dijeljenju svog prebogatog fonda i prostora.

Do sada smo prošli kroz mnoge neostvarene ideje i programe, ali smo iznalazili mogućnosti prilagođavanja prostoru i vremenu koji su ponekad bili i iznimno surovi. Usprkos svemu učinili smo naše djelovanje prepoznatljivim i nužnim za život ovog grada.

Pred nama je nešto sasvim novo, s novim izazovima, gdje se moramo brzo i dobro postaviti i biti spremni.

Neko vrijeme predviđalo se kako će knjiga, a time i knjižnice i knjižničari nestati pred brzim naletom novih tehnologija.

Promjene su se doista desile, ali ne prema tim predviđanjima. Knjižnice su se transformirale u skladu s promjenama. Oduvijek su knjižnice bile središte informacija, a u dobu informacijskih tehnologija našle su svoje bitno mjesto.

I u našoj sredini predvodili smo promjene uvođenjem novih tehnologija, za naše prilike vrlo rano, gotovo pionirski, ali zato u trendu sa brzim svjetskim promjenama.

Bez obzira na tehnologije, i u digitalnoj eri javni prostori knjižnice su vječni i nezamjenjivi.

Ti su prostori značajni i privlačni, kao i dostupni svima za učenje, druženje, razmišljanje.

U projekt krećemo s vjerom da će se naša knjižnica pridružiti čitavom nizu novoobnovljenih i izgrađenih knjižnica i da će zauzeti svoje lako dostupno, ugodno i inspirativno mjesto za sve građane ovog grada i one koji ga posjete.

Ravnateljica: Nikla Barbarić, dipl.knjiž.

IMPRESSUM

ARHITEKTONSKI STUDIO SITUS - ŠIBENIK

autor - glavni projektant: Tomislav Krajina

suradnici: Mislav Krajina, Nina Podrug

STRUČNI PROJEKTANTI

konstrukcija: Juraj Pojatina, Studio Arhing, Zagreb

geomehanika: Vedran Čagalj, Geosonda, Split

vodovod i odvodnja: Ivo Žuvela, TUB d.o.o., Split

termomehanika: Vlado Nigojević, TUB d.o.o., Split

projekt dizala: Damir Šplajt, Zagreb

elektroinstalacije: Joško Žanić, VOLTing d.o.o., Split

zaštita od požara: Nives Aničić, Saeculum, Split

zaštita na radu: Srđan Ivković, Saeculum, Split

geodezija: Šime Skočić, Kvadrat više d.o.o., Šibenik

projekt energ. učinkovitosti: Srđan Ivković, Saeculum, Split

ARHEOLOGIJA

Eduard Visković, Kantharos d.o.o., Hvar

KONZERVATORI

dr.sc. Radoslav Bužančić, pročelnik

arheologija: Saša Denegri

arhitektura: Anita Gamulin, glavni konzervator,

dr.sc. Ambroz Tudor

GRAD HVAR

gradonačelnik: Rikardo Novak

glavni koordinator projekta: Nino Pijanović

stručno vodstvo projekta: Ita Pavičić

GRADSKA KNJIŽNICA HVAR

ravnateljica: Nikla Barbarić, knjižnični program i tehnologija

lektura: Zorka Bibić

dizajn, priprema i tisak: Grande dizajn d.o.o., Hvar

naklada: 300 kom

Hvar, veljača 2023. g.